

ZYGMUNT BAUMAN: Η ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΞΑΝΑ ΜΙΑ ΕΠΟΧΗ ΦΟΒΩΝ

Παράξενη αλλά τόσο κοινή και οικεία σε όλους μας είναι η ανακούφιση που νιώθουμε, και η αιφνίδια συρροή ενέργειας και θάρρους, όταν μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα ανησυχίας, αγωνίας, σκοτεινών προαισθημάτων, ημερών γεμάτων φόβο και άγρυπτων

νυχτών, αντιμετωπίζουμε τελικά τον πραγματικό κίνδυνο: μια απειλή την οποία μπορούμε να δούμε και να αγγίξουμε.

Ή ίσως αυτή η εμπειρία να μην είναι τόσο παράξενη όσο φαίνεται αν, επιτέλους, μαθαίνουμε τι κρυβόταν πίσω από αυτό το ασαφές αλλά πείσμον αίσθημα κάποιου πράγματος φρικτού και προορισμένου να συμβεί, που συνέχιζε να δηλητηριάζει τις μέρες κατά τις οποίες θα έπρεπε να χαιρόμαστε, για κάποιο λόγο όμως δεν μπορούσαμε – και που έκανε τις νύχτες μας άγρυπνες ... Τώρα που γνωρίζουμε από που έρχεται το πλήγμα, γνωρίζουμε επίσης, αν μη τι άλλο, τι μπορούμε να κάνουμε για να το αποκρούσουμε – ή τουλάχιστον έχουμε μάθει πόσο περιορισμένη είναι η ικανότητά μας να βγούμε αλώβητοι και τι είδους απώλεια, ή βλάβη, ή πόνο, πρέπει να περιμένουμε.

Όλοι έχουμε ακούσει ιστορίες για δειλούς που έγιναν ατρόμητοι μαχητές όταν αντιμετώπισαν κάποιον «πραγματικό κίνδυνο», όταν η καταστροφή που περίμεναν κάθε μέρα, αλλά μάταια είχαν προσπαθήσει να φανταστούν, επιτέλους ήρθε. Ο φόβος φτάνει στο αποκορύφωμά του όταν είναι διάχυτος, διάσπαρτος, ασαφής, όταν δεν συνδέεται με κάτι, όταν παραμένει αποσπασμένος από την πραγματικότητα και αιωρείται ελεύθερα, χωρίς σαφή αναφορά ή αιτία – όταν μας στοιχειώνει χωρίς ορατό ειρμό ή λόγο, όταν η απειλή που θα έπρεπε να φοβόμαστε μπορεί να αναφανεί φευγαλέα

παντού, δεν μπορούμε όμως να την αντικρίσουμε πουθενά. **«Φόβος» είναι το όνομα που δίνουμε στην αβεβαιότητά μας: στην άγνοιά μας για την απειλή και για ό,τι πρέπει να κάνουμε – ό,τι μπορούμε και ό,τι δεν μπορούμε να κάνουμε – προκειμένου να τη σταματήσουμε καθ'οδόν – ή να της αντισταθούμε, αν η αναχαίτισή της ξεπερνά τις δυνάμεις μας.**

Η εμπειρία της ζωής στην Ευρώπη του 16ου αιώνα – στο χρόνο και στον τόπο όπου η μοντέρνα εποχή μας ήταν έτοιμη να γεννηθεί – συνοψίστηκε κοφτά, και θαυμάσια, από τον Lucien Febvre σε τέσσερις μόνο λέξεις: «Peur toujours, peur partout» («φόβος πάντα, φόβος παντού»). Ο Febvre συνέδεσε την πανταχού παρουσία του φόβου με το σκοτάδι, που άρχιζε έξω από την πόρτα της καλύβας και σκέπαζε τον κόσμο έξω από το φράκτη του αγροκτήματος. Στο σκοτάδι μπορούν να συμβούν τα πάντα, ουδείς όμως γνωρίζει τι ακριβώς θα συμβεί τελικά: το σκοτάδι δεν είναι η αιτία του φόβου, είναι όμως το **φυσικό περιβάλλον της αβεβαιότητας – κι επομένως του φόβου.**

Η νεωτερικότητα επρόκειτο να είναι το μεγάλο άλμα προς τα εμπρός: μακριά από το φόβο και προς έναν κόσμο απαλλαγμένο από την τυφλή και αδιαπέραστη μοίρα – αυτό το θερμοκήπιο φόβων. Όπως συλλογιζόταν ο Βίκτωρ Ουγκό, νοσταλγικά και με λυρική διάθεση εν προκειμένω: ωθημένη από την επιστήμη («ο θρόνος της πολιτικής θα μεταμορφωθεί σε θρόνο της επιστήμης»), θα έρθει μια εποχή που θα δώσει τέλος στις εκπλήξεις, τις συμφορές, τις καταστροφές – αλλά και τέλος στις διενέξεις, τις αυταπάτες, τους παρασιτισμούς... Με άλλα λόγια, μια εποχή που θα δώσει τέλος σέ όλα αυτά **τα υλικά από τα οποία φτιάχνονται οι φόβοι.**

Ό,τι έμελλε όμως να είναι μια οδός διαφυγής, αποδείχθηκε τουναντίον μια μακρά παράκαμψη. Πέντε αιώνες μετά, σε μας που βρισκόμαστε στο άλλο άκρο του πελώριου νεκροταφείου ρημαγμένων ελπίδων, η ετυμηγορία του Febvre ηχεί – ξανά – εντυπωσιακά ταιριαστή και επίκαιρη. Η εποχή μας είναι, ξανά, μια εποχή φόβων.

Πηγή: Ζίγκμουντ Μπάουμαν, Ρευστός Φόβος, Εισαγωγή: Σχετικά με την καταγωγή, τη δυναμική και τις χρήσεις του φόβου, Μετ. Γιώργος Καράμπελας, Εκδόσεις Πολύτροπον 2077,

Πηγή: <http://socialpolicy.gr>

Το διαβάσαμε: Αντικλείδι , <http://antikleidi.com>